RABHADH
CAITHFEAR an ceistpháipéar seo a thabhairt ar ais le do fhreagarleabhar ag deireadh an scrúdaithe, nó caillfear marcanna.

Scríobh do Scrúduimhir anseo: ☞

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2011

GNÓ – GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉ MÁIRT, 14 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 2.00 - 4.30

FREAGAIR

(A) **Deich** gceist as **ROINN 1**

AGUS

(B) **Ceithre** cheist as **ROINN 2** mar a leanas:

Ceist amháin as **Cuid 1** agus
Dhá cheist as **Cuid 2** agus
Ceist amháin eile as **Cuid 1** nó **Cuid 2**.

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.

Ceadaítear áireamháin a úsáid.
Déanamh agus Sórt an Áireamháin a Úsáideadh:

Ceist	Marc
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
Iomlán	

NÁ DÉAN DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A CHUR AR AIS I dTEANNTA AN FHREAGARLEABHAIR A ÚSÁIDTEAR CHUN CUID 2 A FHREAGAIRT

ROINN 1
(100 marc)
CEISTEANNA GEARRFHREAGRA

Freagair 10 gceist. Tá 10 marc ag gabháil le gach ceist. Cuir an ceistpháipéar seo ar ais in éineacht le do fhreagarleabhar, le do thoil.

1. Cad dó a seasann na litreacha seo a leanas? (Scríobh gach freagra sa spás cuí.)

CGB (AGM)	
CPT (PLC)	
AGE (AOB)	

2. Mínigh an téarma 'infheisteoir' agus tabhair **dhá** shampla d'infheisteoirí.

Míniú: ____________________

____

____

Samplaí: (i) ____________________

(ii) ____________________

3. Cuir in iúl le tic (✓) an fhoinse airgeadais chuí dóibh seo a leanas:

	Gearrthéarmach	Meántéarmach	Fadtéarmach
Veain seachadta			
Stoc a cheannach			
Síneadh a chur le monarcha			
Bille leictreachais a íoc			

4. Tabhair breac-chuntas ar **dhá** chúis a ndéanann gnólachtaí Éireannacha earraí a onnmhairiú agus tabhair **dhá** shampla d'onnmhairí Éireannacha.

Cúiseanna:

(i) ____________________

(ii) ____________________

Samplaí: (i) ____________________

(ii) ____________________

5. Ciallaíonn 'inniúlacht conraithe' an cumas a bhíonn ag duine conradh dlíthiúil a dhéanamh. Liostaigh **trí** chúinse **nach** mbíonn inniúlacht conraithe ag duine iontu.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

6. Fuarthas an t-eolas seo a leanas ó chuntais Dhaltún Tta ar 31/12/2010:

Brabús Glan: **€40,000** Caipiteal in Úsáid: **€500,000**

Déan an Toradh ar Chaipiteal in Úsáid a ríomh:
(Taispeáin do chuid oibrithe.)
Freagra: ____________________ %

Oibrithe:

7. Scríobh FÍOR nó BRÉAGACH i ndiaidh gach ráitis díobh seo a leanas:

	Ráiteas	**Fíor nó Bréagach**
(i)	Ciallaíonn Meon Lánmhaith nach foláir don árachaí an fhírinne a insint agus na fíricí ábhartha go léir a nochtadh.	
(ii)	Baineann an Baisctháirgeadh le próiseas ina ndéantar an t-earra céanna a tháirgeadh go seasta.	
(iii)	I gcúrsaí árachais bíonn feidhm ag an bhForáil Chaillroinnte nuair atá árachas faoi bhun a luacha ar rud.	
(iv)	Is maith leis an gCeannaire Uathlathach a chuid fostaithe a bheith páirteach sa chinnteoireacht.	
(v)	Baineann an Jabtháirgeadh le próiseas ina ndéantar táirge singil aon-uaire de réir sonraíochta an chustaiméara.	

8. Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste atá ag Éirinn mar gheall ar a ballraíocht san AE.

(i) ______________________________

____

(ii) ______________________________

____

9. Liostaigh **trí** mhodh Cumarsáide Scríofa a d'fhéadfadh gnó a úsáid:

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

10. Mínigh **gach ceann** de na téarmaí seo a leanas:

(i) Oiliúint ar an láthair:

____

____

(ii) Oiliúint ar láthair eile:

____

____

11. Tabhair breac-chuntas ar **dhá** fheidhm atá ag Ceardchumann:

(i) ______________________________

____

(ii) ______________________________

____

12. Liostaigh **trí** fhoinse ioncaim a bhíonn ag teaghlach:

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

13. Liosta de théarmaí gnó atá i gColún 1. Liosta de mhíniúcháin ar na téarmaí seo atá i gColún 2. **(Tá míniúchán amháin ann nach féidir a mheaitseáil le haon téarma díobh.)**

Colún 1: Téarmaí Gnó		Colún 2: Míniúcháin
1. Rialú Creidmheasa	**A.**	Is aidhm dó laghdú a chur ar líon na n-earraí fabhtacha a tháirgtear i ngnó.
2. Sochar Comhchineáil	**B.**	Tugtar scaireanna i ngnó do na fostaithe ar phraghas fabhrach.
3. Rialú Cáilíochta	**C.**	Éisteann tríú páirtí lena bhfuil le rá ag an dá thaobh in aighneas agus moltar réiteach.
4. Roinnt Brabúis	**D.**	Is aidhm dó a dhéanamh cinnte de go n-íocann custaiméirí in am trátha.
5. An tIdir-Réiteach	**E.**	Luach saothair nach airgead é a thugtar d'fhostaí.
	F.	Íoctar céatadán den bhrabús leis na fostaithe.

Déan an dá liosta a mheaitseáil. Cuir on litir a bhaineann leis an míniúchán ceart faoin uimhir chuí thíos.

1	2	3	4	5

14. Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste don tomhaltóir a bhaineann leis an gCúirt Mhionéileamh.

(i) ____________________

____

(ii) ____________________

____

15. Má thiteann luach an **euro (€)** in aghaidh **Sterling (£)**, cuir in iúl an mbeadh súil leis go dtiocfadh **méadú** nó **laghdú** ar na nithe seo a leanas:

	Méadú nó **Laghdú**
(i) Líon na gCuairteoirí ar Éirinn ón Ríocht Aontaithe	
(ii) Onnmhairí Éireannacha chun na Ríochta Aontaithe	

NÁ DÉAN DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A CHUR AR AIS LE DO FHREAGARLEABHAR

ROINN 2

(300 marc)

Freagair **ceithre** cheist as ROINN 2 mar a leanas:
Ceist amháin as **Cuid 1** agus
Dhá cheist as **Cuid 2** agus
Ceist amháin eile as **Cuid 1** nó **Cuid 2**.

CUID 1

DAOINE SA GHNÓ

CEIST 1

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

> *Fuair Póilín Nic Cárthaigh fón póca nua óna tuismitheoirí mar bhronntanas ar a lá breithe.*
>
> *Tar éis seachtaine fuair Póilín amach nach raibh an rialaitheoir fuaime ag obair i gceart agus gurbh éigean an fón a athluchtú le cumhacht cúpla uair in aghaidh an lae.*
>
> *D'inis a tuismitheoirí di gur cheannaigh siad an fón i siopa BeirLeatFón agus thug siad an admháil di.*
>
> *Bhí an Gnó déanta mar ábhar scoile ag cara léi, Maidhc, agus mhínigh sé di go raibh sé de cheart aici faoin dlí fón a fháil a bhí de mhianach inmhargaidh, feiliúnach don chuspóir agus go raibh sí i dteideal sásamh a fháil.*

(A) (i) Ainmnigh an **dlí** a thugann cosaint do Phóilín Nic Cárthaigh sa chás seo. (10)

(ii) Mínigh céard ba cheart do Phóilín a dhéanamh in iarracht an cás a luaitear thuas a réiteach. (15)

(iii) Mínigh na **trí** théarma a bhfuil líne fúthu - **'mianach inmhargaidh**, **'feiliúnach don chuspóir** agus **'sásamh' -** ag tagairt don chás ina bhfuil Póilín.

(25)

> *Leis an Acht um Chomhionannas Fostaíochta, 1998 déantar an leithcheal sa láthair oibre neamhdhleathach agus bunaíodh an tÚdarás Comhionannais.*

(B) (i) Liostaigh **trí** fhoras ar a bhfuil an leithcheal neamhdhleathach faoin Acht seo. (15)

(ii) Tabhair breac-chuntas ar ról an Údaráis Comhionannais. (10)

(75 marc)

NÁ DÉAN DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A CHUR AR AIS LE DO FHREAGARLEABHAR

TIMPEALLACHT INTÍRE / IDIRNÁISIÚNTA

CEIST 2

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

'Ceannaigh i gCarraig' i mbaile na Carraige

Tá an cúlú eacnamaíochta tar éis baile na Carraige a bhualadh go dona. Dúnadh roinnt siopaí sa bhaile agus tá a dhá oiread daoine dífhostaithe anois le hais mar a bhí sa bhliain 2008. Dhá bhliain ó shin rinne Foirgníocht Mháirtín de Paor Tta, ceann de na comhlachtaí is mó a fhostaíonn daoine sa bhaile, 46 den 80 fostaí a bhí acu a ligean chun bealaigh.

Rinne grúpa áitiúil den lucht gnó cinneadh comhoibriú le chéile chun tacaíocht a thabhairt dá chéile agus chun iarracht a dhéanamh poist a choinneáil sa bhaile. Chas siad le hionadaí ón mBord Fiontar Contae áitiúil. Sheol siad feachtas mór poiblíochta, 'Ceannaigh i gCarraig', chun daoine áitiúla a spreagadh lena gcuid siopadóireachta a dhéanamh i mbaile na Carraige.

Bhuaigh Foirgníocht Mháirtín de Paor Tta conradh le déanaí chun cuid de shráidbhaile na lúthchleasaithe do Chluichí Oilimpeacha na bliana 2012 a thógáil i Londain. Beidh Máirtín agus 20 dá chuid iar-fhostaithe ag obair i Londain ar feadh bliana chun an conradh a chur i gcrích.

(A) Déan cur síos ar **thrí** shlí a ndeachaigh an cúlú eacnamaíochta i bhfeidhm ar bhaile na Carraige, ag úsáid samplaí as an téacs thuas. (20)

(B) Mínigh **dhá** bhuntáiste do bhaile na Carraige a bhaineann leis an bhfeachtas 'Ceannaigh i gCarraig'. **(**20)

(C) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste do gheilleagar na hÉireann de bharr gur bhuaigh Foirgníocht Mháirtín de Paor Tta an conradh a bhaineann le Cluichí Oilimpeacha na bliana 2012 i Londain. (20)

(D) Mínigh **dhá** sheirbhís a chuireann na Boird Fiontar Contae/Cathrach ar fáil do ghnólachtaí. (15)

(75 marc)

TIMPEALLACHT INTÍRE / IDIRNÁISIÚNTA

CEIST 3

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

Ta ról tábhachtach ag Cuideachtaí Trasnáisiúnta, gnólachtaí dúchasacha Éireannach agus tionscal na talmhaíochta má tá feabhas le teacht ar gheilleagar na hÉireann.

(A) Mínigh **dhá** bhuntáiste do gheilleagar na hÉireann a bhaineann le tionscal na talmhaíochta. (15)

(B) Tabhair breac-chuntas ar **thrí** bhealach ina bhféadfadh Rialtas na hÉireann cabhrú le gnó na hÉireann. (25)

(C) Mínigh **dhá** chúis a dtagann cuideachtaí trasnáisiúnta (cuideachtaí ilnáisiúnta) chun lonnú in Éirinn. (15)

(D) I gCáinaisnéis na bliana 2011 mhéadaigh an Rialtas na cánacha ar pheitreal agus ar dhíosal.
- (i) Tabhair breac-chuntas ar chúis **amháin** a bhí leis an méadú seo ar na cánacha.
- (ii) Déan cur síos ar **dhá** thoradh a thiocfaidh as an méadú seo ar na cánacha. (20)

(75 marc)

CUID 2

FIONTRAÍOCHT / BAINISTÍOCHT / GNÓ i nGNÍOMH

CEIST 4

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

In Eanáir 2010 chonaic Iasón go raibh deis ghnó ann nuair a bhuail sneachta agus drochaimsir an tír. D'aithin sé an t-éileamh ollmhór a bhí ann go ndéanfaí an sneachta a ghlanadh ó na heastáit tithíochta, ó na cosáin agus ó na cabhsaí príobháideacha.

Chuaigh sé i gcomhpháirtíocht lena chara, Gearóid. Fuair siad cúnamh airgid óna gcuid tuismitheoirí agus fuair siad iasacht ón mbanc. Rinne siad trí cinn de mhion-innill ghlanta bóthair a iompórtáil ón tSualainn, meaisíní is féidir a úsáid chun sneachta agus oighear a ghlanadh den talamh sa gheimhreadh.

Le linn na mórthitime sneachta roimh Nollaig 2010, b'éigean do Iasón agus do Gearóid beirt a fhostú ar bhonn páirtaimseartha chun cabhrú leo leis an ualach breise oibre. Rinne Iasón cinneadh freastal ar ranganna oíche chun a thuilleadh a fhoghlaim faoi chúrsaí cánachais agus faoi ról an fhostóra.

(A) Tabhair breac-chuntas ar **thrí** cinn de thréithe/scileanna fiontraíochta a léirigh Jason. (15)

(B) Mínigh **dhá** bhuntáiste a ghabhann le comhpháirtíocht mar chineál gnó. (15)

(C) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** thoisc a chuirfeadh banc san áireamh sula dtabharfaidís airgead ar iasacht do ghnólacht. (15)

(D) Déan cur síos ar **thrí** fhreagracht a bhíonn ar an bhfostóir i leith a chuid fostaithe. (20)

(E) Baintear úsáid as na foirmeacha seo a leanas i gcánachas ÍMAT:
Foirm P60, Foirm P45 and Foirm P21.
Tabhair breac-chuntas ar an aidhm atá le **dhá** cheann díobh. (10)

(75 marc)

BAINISTÍOCHT / GNÓ I nGNÍOMH

CEIST 5

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

Tá cónaí ar Shéamas Ó Dúill, a bhean Siobhán agus a mbeirt pháistí, i Luimneach. Tá Siobhán ag obair mar bhanaltra, agus tháinig laghdú le déanaí ar a pá comhlán agus ar a pá glan. Péintéir/maisitheoir is ea Séamas, agus ligeadh chun bealaigh é le gairid.

Tuigeann siad nach foláir dóibh gearradh siar ar a gcuid caiteachais agus tá cinneadh déanta acu buiséad teaghlaigh a ullmhú don bhliain atá le teacht. Ina theannta sin, is mian leo athbhreithniú a dhéanamh ar an gclúdach árachais atá acu.

Leis an airgead iomarcaíochta a fuair sé ba mhaith le Séamas gnó péintéara/maisitheora dá chuid féin a bhunú agus tá sé ag smaoineamh ar veain a fháil ar léas.

(A) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste a bhaineann le buiséad teaghlaigh a ullmhú. (15)

(B) Mínigh buntáiste **amháin** agus míbhuntáiste **amháin** a bhaineann le nithe a fháil ar léas. (15)

(C) (i) Ainmnigh **trí** chineál árachais a d'fhéadfadh a bheith ag teaghlach Uí Dhúill.
(ii) Mínigh **dhá cheann** díobh. (15)

(D) (i) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste a rachadh chun tairbhe do Shéamas dá ndéanfadh sé gnó dá chuid féin a bhunú.
(ii) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** dheacracht a d'fhéadfadh a bheith roimh Shéamas le linn gnó dá chuid féin a bhunú. (20)

(E) Mínigh na téarmaí 'pá comhlán' agus 'pá glan'. (10)

(75 marc)

CEIST 6

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

Dearadh Cniotála Mharia Tta

Thaitin sé riamh le Maria éadaí a dhearadh agus a chniotáil dá cairde agus dá muintir. Le dhá bhliain anuas tá sí tar éis earraí dá cuid féin a chur ar fáil do bhúitíceanna éadaí áitiúla agus tá ag éirí go hiontach leo.

Anois is mian le Maria gnó a dhéanamh den chaitheamh aimsire seo aici. Tá comhairle faighte aici ó chomhairleoir gnó áitiúil darb ainm Diarmuid Mac Seoin.

Mhol seisean di cuideachta theoranta a bhunú, rud a bhronnfadh uirthi an buntáiste de bheith faoi dhliteanas teoranta. Ina theannta sin, mhol sé di taighde margaidh a dhéanamh, cinneadh a dhéanamh faoi na meáin fógraíochta atá uaithi, cinneadh a dhéanamh faoin spriocmhargadh atá uaithi agus machnamh a dhéanamh ar ainm branda.

(A) Cad is brí don abairt 'an buntáiste de bheith faoi dhliteanas teoranta' mar a luaitear sa sliocht thuas? (10)

(B) Mínigh na téarmaí seo a leanas as réimse an taighde margaidh agus tabhair sampla **amháin** de gach ceann díobh:
(i) Taighde allamuigh
(ii) Taighde deisce. (20)

(C) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste a bhainfeadh Maria as ainm branda a bheith aici dá cuid earraí cniotála. (10)

(D) (i) Mínigh feidhm **amháin** de chuid na fógraíochta.
(ii) Déan cur síos ar **thrí** mheán fógraíochta a d'fhéadfadh Maria a chur san áireamh. (20)

(E) (i) Cad is brí don téarma 'spriocmhargadh'?
(ii) Ainmnigh sampla **amháin** de spriocmhargadh. (15)

(75 marc)

NÁ DÉAN DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A CHUR AR AIS LE DO FHREAGARLEABHAR

CEIST 7

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

Togha Gach Bia

Tá ag éirí go maith le **Togha Gach Bia***, caife delicatessen a bhunaigh an bpríomhchócaire cáilithe Martina de Faoite trí bliana ó shin. Chonaic sí bearna a bhí ann sa mhargadh i gcomhair mearbhia ardchaighdeáin le haghaidh custaiméirí a d'fhanfadh ar láthair agus dóibh siúd a bhéarfadh leo é.*

Is í an ghné uathúil dhíolacháin (USP i mBéarla) atá ag **Togha Gach Bia** *go mbaineann an gnó úsáid as comhábhair a fhástar go háitiúil agus a tháirgtear go horgánach. D'ullmhaigh Martina, Plean Gnó agus anailís LLDB (SWOT) araon don ghnó.*

Ba mhaith léi an gnó a mhéadú agus tá sé i gceist aici suíomh idirlín a bhunú.

(A) Mínigh an téarma 'anailís LLDB'. (20)

(B) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste a bhaineann le plean gnó a ullmhú. (10)

(C) (i) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste a bhainfeadh **Togha Gach Bia** as suíomh idirlín a bheith aige.
(ii) Mínigh **dhá** dhúshlán a chruthaíonn an t-idirlíon don ghnó.
(20)

Tá Mairéad Ní Mhóráin ina Bainisteoir Acmhainní Daonna le **Togha Gach Bia** *agus tá sí ag obair faoi láthair ar fheachtas chun Bainisteoir Margaíochta a earcú.*
Ní foláir don té a cheapfar céim sa Mhargaíocht a bheith aige nó aici agus ar a laghad taithí trí bliana ag leibhéal bainistíochta. Ba mhaith le **Togha Gach Bia** *iarratais a fháil ó dhaoine a bhfuil na cáilíochtaí cuí acu agus a bhfuil taithí acu ar dhíolachán idirlín.*
Bheadh eolas ar thionscal na lónadóireachta ina bhuntáiste agus ní foláir a bheith in ann oibriú mar chuid d'fhoireann.

Ní mór iarratais a chur ar aghaidh faoin 30 Meitheamh 2011 chuig:

Mairéad Ní Mhóráin
Bainisteoir Acmhainní Daonna
Togha Gach Bia
63 Príomhshráid
Corcaigh.

(D) (i) Déan fógra nuachtáin oiriúnach a dhréachtú ina lorgaítear Bainisteoir Margaíochta.
(ii) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste a thugann obair bhuíne do ghnó. (25)

(75 marc)

NÁ DÉAN DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A CHUR AR AIS LE DO FHREAGARLEABHAR

BAINISTÍOCHT / GNÓ I nGNÍOMH

CEIST 8

Léigh an t-eolas a thugtar agus freagair na ceisteanna a leanas:

Óstán Uí Bhrádaigh

Gnó suite i mbaile cois farraige agus atá faoi stiúir teaghlaigh is ea Óstán Uí Bhrádaigh. Cuireann sé seirbhísí lóistín, bialainne agus beáir ar fáil. Is ar Mharc Ó Brádaigh atá an cúram foriomlán as bainistiú an óstáin.

Is mian leis an t-óstán a uasghrádú.

Ainneoin a chuid pleananna don óstán, tá sé tugtha faoi deara ag Marc nach mór an t-inspreagadh atá i gcuid d'fhoireann an óstáin. Tá sé ar a dhícheall anois ag iarraidh inspreagadh na foirne a fheabhsú.

(A) Mínigh **dhá** bhuntáiste a thiocfadh as Óstán Uí Bhrádaigh a uasghrádú. (15)

(B) Tabhair breac-chuntas ar **thrí** mhodh a d'fhéadfadh Marc a úsáid chun inspreagadh na foirne a fheabhsú. (20)

(C) Léirítear Tosaíochtaí na Riachtanas ag Maslow thíos anseo.
(i) Liostaigh leibhéal 2, 3 agus 5 (*i do fhreagarleabhar*).
(ii) Mínigh go hachomair **dhá cheann** de na cúig leibhéal.
(20)

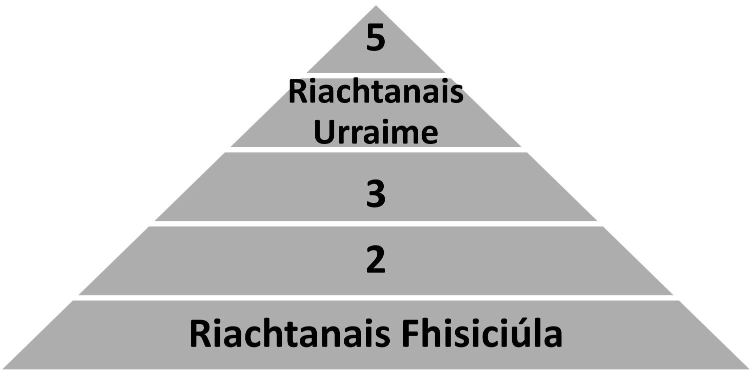

(D) Le cúnamh an eolais sa tábla thíos freagair na ceisteanna a leanas:

CLÁR COMHARDAITHE Óstán Uí Bhrádaigh (Sliocht)		
	2010	**2009**
	€	**€**
Sócmhainní Reatha	900,000	800,000
Fiachais Reatha	500,000	400,000

(i) Ríomh Cóimheas an Chaipitil Oibre do na blianta 2010 agus 2009.
(Taispeáin an fhoirmle agus do chuid oibre go léir.)

(ii) Mínigh cé acu feabhas nó meath a tháinig ar an gcóimheas. (20)

(75 marc)

NÁ DÉAN DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A CHUR AR AIS LE DO FHREAGARLEABHAR

Leathanach Bán